

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.760/2016/8.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke
Dr. Somogyi Gábor, előadó bíró
Dr. Kónya István, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2017. április 19.

Az ügy tárgya: emberölés büntettének kísérlete és más bűncselekmények

Terhelt: K. A. XXX. rendű

Első fok: Pest Megyei Bíróság, 7.B.81/2006/2005., ítélet, tárgyalás, 2010. június 1.

Másodfok: Győri Ítéltábla, Bf.86/2011/86., ítélet, nyilvános ülés, 2012. március 22.

Az indítvány előterjesztője: XXX. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a lopás büntette és más bűncselekmények miatt Sz. K. és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a Pest Megyei Bíróság 7.B.81/2006/2005., valamint a Győri Ítéltábla Bf.86/2011/86. számú ítéleteit K. A. XXX. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosultak újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthatnak be.

Indokolás

I.

- [1] A Pest Megyei Bíróság a 7.B.81/2006/2005. számú ítéletében a XXX. rendű terheltet bűnösnek mondta ki felbujtóként elkövetett emberölés büntettének kísérletében [1978. évi IV. törvény - a továbbiakban: korábbi Btk. - 166. § (1) bekezdés, valamint (2) bekezdés a), b) és c) pont],

felbujtóként elkövetett rongálás büntetében [korábbi Btk. 324. § (1) bekezdés, valamint (4) bekezdés a) és c) pont], továbbá felbujtóként elkövetett rongálás vétségében [korábbi Btk. 324. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pont], és ezért - halmazati büntetésül - 15 évi fegyházbüntetésre és 10 évi közügyektől eltiltásra ítélte.

- [2] A XXX. rendű terhelt tekintetében a terhelt és védőjének fellebbezése alapján eljárva a Győri Ítéltábla a Bf.86/2011/86. számú határozatával az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás XXX. rendű terheltet érintő részének (tényállás III/1-3. pont) lényege a következő:
- [4] A XXX. rendű terhelt üzleti ellenfele volt korábbi barátja, I. T.. A XXX. rendű terhelt 2000. év nyarát megelőzően fontolóra vette I. T. megölését; ennek érdekében több megbeszélést is folytatott C. A. XXIII. rendű terhelttel, és részére megbízási díjként előbb mintegy 5.000.000 forint értékben adott át készpénzt és személygépkocsit, majd a továbbiakban még 3.000.000 forintot adott át, azonban I. T. megölésére nem került sor. A XXX. rendű terhelt kifogását a XXIII. rendű terhelt azzal hárította el, hogy a XXX. rendű terhelt és I. T. között olyan rossz a viszony, melynek eredményeképp I. T. megölése esetén a szálak egyértelműen a XXX. rendű terhelthez vezetnének. A XXX. rendű terhelt ekkor az átadott pénzt visszakérte, a XXIII. rendű terhelt azonban azt nem akarta visszaadni, ezért abban egyeztek meg, hogy a továbbiakban az kölcsönként marad a XXIII. rendű terheltnél havi 10% kamat felszámítása mellett.
- [5] A későbbiekben még tovább romlott a viszony a XXX. rendű terhelt és I. T. között, 2003. év őszére pedig a XXIII. rendű terhelt által a XXX. rendű terhelttől felvett megbízási díj összege már több tízmillió forintot tett ki. A XXX. rendű terhelt elmondta a XXIII. rendű terheltnak, hogy I. T. azért tud a terhére terjeszkedni az üzleti életben, mert S. L. I. sértett pénzeli. Ezért 2003. szeptember-október környékén - pontosabban meg nem határozható időben - a XXX. rendű terhelt úgy döntött, hogy a XXIII. rendű terhelt a nála lévő tetemes adóssága fejében S. L. I.-t ölje vagy ölesse meg, mivel közte és a sértett között nem volt kimutatható kapcsolat. Mivel a XXIII. rendű terhelt S. L. I. sértettet nem ismerte, a XXX. rendű terhelt adott a részére leírást a sértetről, elmondta, hogy felesége és gyermeke van, megadta a sértett irodájának és lakásának címét, valamint gépkocsijának típusát és rendszámát is.
- [6] A XXX. rendű terhelt megbízása nyomán a XXIII. rendű terhelt a XXVI. és XXVII. rendű terhelt bevonásával megtervezte és előkészítette a sértett megölését. Ezt követően 2003. december 1-jén 8 óra 40 perc körüli időben, amikor a sértett gépkocsijával az utcára tolatott, a XXVI. rendű terhelt odafutott, és egy korábban már csőre töltött és kibiztosított 9 mm-es Browning Short öntöltő rendszerű, félautomata pisztollyal, a sértett fejére irányítottan, kb. fél méterről, a gépkocsi bal első üvegén keresztül hat lövést adott le a sértetre. A sértett a fején és a nyakán, bal vállánál összesen hat rendbeli lőtt sérülést szenvedett el, mely sérülések büntetőjogi gyógytartama 8 napon túli, ténylegesen mintegy 2-3 hónap. Három - az I., III. és a VI. nyakcsigolya magasságában megrekedt - lövedék azonban nem került eltávolításra, mert a műtéti beavatkozás súlyos kockázatot jelentett volna. A sértettnél az elszenvedett lövési sérülések következtében a szájpad és a felső fogmeder-nyúlvány csontanyag hiányára visszavezethetően maradandó fogyatékoság alakult ki.
- [7] 2004 júniusában, közelebbről meg nem állapítható időben a XXX. rendű terhelt megbízta a XXIII. rendű terheltet azzal, hogy az általa korábban már átadott pénz fejében tegyen kárt a C. Kft. tartályautójában annak érdekében, hogy a vele érdekszövetségben álló üzleti partnere versenytársának tulajdonosaiban félelmet keltsen, cégük hírnevét lerontsa, annak kedvezőtlen megítélését keltse a szállítmányozást végző cégek között, és ezzel őket a pályázatokon hátrányos helyzetbe hozza. A XXIII. rendű terhelt a III. rendű terhelt bevonásával, a XXVI. és XXVII. rendű terheltekkel szervezte meg és készítette elő a bűncselekményt, majd annak nyomán 2004. június 28-án este 8 óra körüli időben a XXVI. rendű terhelt magához vette a XXVII. rendű terhelt házában az ott lévő, korábban neki már megmutatott vállról indítható rakétát, és a sértett E.-i telephelyéhez mentek. Ott a XXVI. rendű terhelt a drótkerítést egy drótvágó fogóval megbontotta, bekúszott a

telephelyre és egy lövedéket kilőtt az egyik tartályautóra. A lövedék nem hatolt be a tartálykocsiba, azt csak kívülről sértette. A gépkocsiban 78.750 forint, a megbontott kerítésben kb. 5.000 forint kár keletkezett.

- [8] 2004. év nyarán az I. T. érdekeltségeibe tartozó W. Kft. nyert meg egy nagy összegű, magyarországi üzemanyag-szállításra kiírt pályázatot, melynek nyomán 2004. november 26-án a megrendelő E. Kft. és a W. Kft. között megállapodás született arról, hogy az első szállításra 2004. december 13-án kerül sor. A XXX. rendű terhelt előbb magánnyomozó bevonásával akarta a W. Kft.-t ellehetetleníteni, azonban nem járt sikerrel, ezért azzal bízta meg a XXIII. rendű terheltet, hogy a sértett cég telephelyén, a szállítást megelőző napon tegyen kárt a kamionokban olyan mértékben, hogy a cég ne tudja a szállítási kötelezettségét teljesíteni. A XXIII. rendű terheltnek ezt a „munkát” is a XXX. rendű terhelttől korábban átvett megbízási díjak fejében kellett teljesítenie, aki annak elvégzésével a XXVII. rendű terheltet bízta meg, és részére ahhoz átadott neki egy AK 47, vagy AMD típusú 7,62x39 mm kaliberjelű gépkarabélyt 43 M jelzésű fényjelző lövedékekkel. Ezzel a XXVII. rendű terhelt 2004. december 12-én 21 óra 50 perc körüli időben az É.-i telephelyhez ment, és a mellette található üres telekről 42 lövést adott le az ott parkoló kamionokra, melynek következtében 14 járműben összesen 6.116.250 forint kár keletkezett.

II.

- [9] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a XXX. rendű terhelt védője a Be. 416. § (1) bekezdés b) és c) pontjára alapítva terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, melyben elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, másodlagosan a jogerős ítélet megváltoztatását és a terhelt büntetésének enyhítését kérte.
- [10] Indokai szerint a bíróság törvényes vád hiányában járt el. A védő a Be. 2. § (1) és (2) bekezdésének felhívása mellett utalt az 1/2007. BK vélemény azon iránymutatására, miszerint a vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádló indítványában ismertetett történeti tényállás tartalmazza a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő tényeket: az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósításának helyét, idejét, stb. A védő álláspontja szerint az Alaptörvényben is biztosított tisztességes eljáráshoz való jog és a védelem joga csak úgy biztosítható, ha a terhelt pontos tájékoztatást kap arról, hogy mikor, milyen cselekvősege alapján rója a vádló bűncselekmény elkövetését a terhére, és lehetőséget biztosítanak az eljárás alá vont személynek arra, hogy a cselekvőségével kapcsolatos érdemi észrevételeket megtegye és a vádat cáfoló bizonyítékait előterjessze.
- [11] Az indítvány szerint a vádirat a III/1. tényállási pont kapcsán, a XXX. rendű terhelt tekintetében mindössze annyit tartalmaz, miszerint 2003. szeptember-október környékén K. A. (az eredeti vádban IX. rendű) terhelt úgy döntött, hogy C. A. (az eredeti vádban I. rendű) terhelt a nála lévő tetemes adósság fejében S. L. I. sértettet ölje-öltesse meg, mivel közte és S. L. I. között nem volt kimutatható kapcsolat. A védő utalt rá, hogy ugyanezen vád egy másik - a XXX. rendű terheltet nem érintő - vádpontjában a vádirat pontosan megjelölte, hogy az emberölésre való felbujtásra pontosan hol került sor, kik voltak jelen, a megbízási alkalmával ki mit mondott, és azokat hogyan kell értelmezni. A XXX. rendű terhelt tekintetében azonban semmilyen olyan adatot nem tartalmaz a vád, ami alapján cselekvősege ellenőrizhető lenne.
- [12] Ugyanez a helyzet az indítvány szerint a III/2. és III/3. tényállási pontot illetően is; hiányzik a rábírási cselekmények helyének, körülményeinek, részleteinek megjelölése, az utóbbi eset tekintetében a vád még körülbelüli időpontot sem jelölt meg.
- [13] A törvényes vád hiánya pedig - a védő álláspontja szerint - akadályozta a XXX. rendű terheltet védekezési jogának gyakorlásában, mert az időben és térben behatárolatlan, ellentmondásosan megjelölt cselekvőségének cáfolatára, az azokat cáfoló bizonyítékok gyűjtésére - a XXIII. rendű terhelt terhelő vallomásából megragadható elemek cáfolatán kívül - nem volt lehetősége. A bíróság

azonban még a tételes adatok cáfolatát is megakadályozta, amikor négy - az indítványban név szerint megjelölt - tanú kihallgatását elmulasztotta, ami - ugyancsak az indítványban részletesen kifejtett okfejtés szerint - a XXX. rendű terhelt felmentéséhez vezetett volna. Ezzel összefüggésben sérelmezte az indítvány azt is, hogy a XXX. rendű terhelt előzetes letartóztatása is gátolta védekezési jogának gyakorlását, mert mindössze két hét állt rendelkezésére már a bizonyítási eljárás befejezését követően, hogy a javára szóló bizonyítékokat összegyűjtse, ezért azokat a másodfokú eljárásban kellett volna a bizonyítás anyagává tenni és értékelni.

- [14] A másodfokú bíróság azonban teljes egészében figyelmen kívül hagyta a még az ellenőrizhető adatokra vonatkozó, azokat cáfoló új bizonyítékokat is; a XXX. rendű terhelt még a védekezéséhez szükséges egyes iratokat is késedelmesen, részben már a jogerős ítélet meghozatalát követően kapta kézhez. Számos olyan vallomás is fellelhető az iratok között, amelyeket a bíróság semmilyen formában nem értékelt. Jelentős érdeksérelmet szenvedett el a XXX. rendű terhelt több úgy indokolatlan egyesítése, és emiatti elhúzódása következtében is.
- [15] Az indítvány a felülvizsgálat önálló okaként hivatkozott az indokolási kötelezettség megsértésére; a védő álláspontja szerint az eljáró bíróságok jelentős bizonyítékokat hagytak figyelmen kívül, érdemi értékelésüket elmulasztották és az ellentmondásokat nem oldották fel. Nem derül ki az ítéletből, hogy a bíróság az egyes terheltek és tanúk által elmondottakból miért az ítélet indokolásában rögzített tényeket veszi figyelembe.
- [16] Ezt követően az indítvány részletezte, hogy az indokolási kötelezettség megsértése miben nyilvánult meg. A védő álláspontja szerint a XXIII. rendű terhelt vallomásának érdemi értékelésére nem került sor, mert elmaradt a XXIII. rendű terhelt személyiségének, szavahihetőségének tényleges feltárása; az indítvány részletesen bemutatta, milyen egyéb tényeket kellett volna a bíróságnak e körben még értékelnie. Így - egyebek mellett - azt is kifogásolta, hogy a bíróság nem értékelte azt a körülményt, miszerint a XXIII. rendű terhelt számos további, vád tárgyává sem tett bűncselekmény elkövetésével is megvádolta alaptalanul a XXX. rendű terheltet, melyek kapcsán még az eljárás viszonylag korai szakaszában bizonyítást nyert, hogy azok elkövetésére nem a XXX. rendű terhelt adott megbízást.
- [17] Ugyancsak elmaradt a XXX. rendű terhelt személyének, szavahihetőségének felderítése, e tekintetben is számos fontos körülményt hagyott figyelmen kívül - indokolás nélkül - a bíróság. Az indítvány ezt követően részletesen elemezte a XXVI. rendű, majd az I. és a II. rendű terhelt és K. T. G. tanú vallomását, és bemutatta, hogy a bíróság azok tekintetében milyen releváns körülményeket nem értékelt, milyen ellentmondásokat hagyott feloldatlanul és milyen iratellenes megállapításokat tett.
- [18] Az indítvány szerint elmaradt a bizonyítékok egybevetése, a térben és időben ellenőrizhető tényállási elemek ellenőrzése. Ennek során részletesen kitért arra, hogy a bíróság nem vizsgálta meg a XXX. rendű terheltnek az I. T. megölésére adott állítólagos megbízásával kapcsolatos cáfoló bizonyítékokat, és nem adta indokát annak, hogy a XXX. rendű terhelt és I. T. viszonyára vonatkozóan miért fogadja el a XXIII. rendű terhelt előadását számos tanú vallomásával és okirati bizonyítékokkal szemben.
- [19] Az S. L. I. megölésére adott megbízás tekintetében az indítvány a XXIII. rendű terheltnek a megbízás időpontjára vonatkozó ellentmondásos előadását, és az üzleti háttér feltárásának feloldatlanul hagyott ellentmondásait elemezte és mutatta be. A C. Kft. sérelmére elkövetett cselekmény tekintetében ugyancsak az időbeli ellentmondások - indokolás nélküli - figyelmen kívül hagyását, és az üzleti háttér megállapításának hiányosságait sérelmezte.
- [20] Kifogásolta az indítvány a XXX. rendű terhelt terhére rótt három bűncselekmény egymáshoz kapcsolódásának ellentmondásait is. E körben a védő a tárgyi bizonyítékok értékelésére vonatkozó indokolás hiányosságait, és annak figyelmen kívül hagyását mutatta be, miszerint a XXIII. rendű terhelt - az indítványban részletezettek szerint - nem létező tárgyi bizonyítékokkal kívánta terhelő vallomásait alátámasztani. Nem ütköztette a bíróság a XXIII. rendű terhelt vallomásait érdektelen tanúk és egyes más terheltek előadásával; az indítvány részletesen elemezte az ennek következtében

felolthatlanul maradt további ellentmondásokat is.

- [21] Összességében - az indítvány szerint - az elsőfokú ítélet indokolása a bizonyítékok érdemi számbavételét és értékelését nem tartalmazza, a másodfokú bíróság pedig egyrészt figyelmen kívül hagyta ezeket az ellentmondásokat, másrészt elmulasztotta a fellebbezési eljárásban bemutatott új bizonyítékok tárgyalás anyagává tételét, és azoknak a korábbi bizonyítékokkal egybevetett értékelését.
- [22] A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt felülvizsgálati ok kapcsán a védő arra hivatkozott, hogy a bíróság a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértően súlyos büntetést szabott ki a XXX. rendű terhelttel szemben. A vád tárgyává tett bűncselekmény miatt ugyanis - a terhelt bűnösségének megállapítása esetén - tíz évtől húsz évig terjedő, avagy életfogytig tartó szabadságvesztés szabható ki, annak konkrét mértékét azonban a korábbi Btk. 83. § (1) bekezdése szerint úgy kell megállapítani, hogy igazodjék a bűncselekmény és az elkövető társadalomra veszélyességéhez, a bűnösség fokához, továbbá az egyéb súlyosító és enyhítő körülményekhez, valamint alkalmazni kell az ún. „középmértékes” büntetéskiszabás elvét is.
- [23] Jelen esetben - az indítvány szerint - ez nem így történt. A XXX. rendű terhelt terhére a bűnszervezetben elkövetés nem került megállapításra, a neki felrótt legsúlyosabb bűncselekmény kísérleti szakban rekedt, az azzal halmazatban álló cselekmények súlya pedig jóval kisebb; személyének társadalomra veszélyessége is csekély, ezzel szemben igen jelentős az elkövetés és az elbírálás közötti időmúlás. A többi - esetenként több vagy súlyosabb bűncselekmény miatt elítélt - terhelt büntetésével összevetve is, a XXX. rendű terhelttel szemben kiszabott 15 évi fegyházbüntetés különösen indokolatlan.
- [24] Az indítvány melléklete „a bizonyítékok teljes körű értékelésének és egybevetésének hiánya folytán keletkező téves tényálláshoz képest - személyi és tárgyi bizonyítékokkal alátámasztott - történeti tényállás bemutatása” címet viseli; valójában azonban a védő először a tényállás megállapításának indokolásával (elsőfokú ítélet 473-479. oldal) szemben vázolta fel a bizonyítékok álláspontja szerinti teljes és helyes értékelését, majd ezt követően idézte az elsőfokú ítéletben megállapított történeti tényállás (a XXX. rendű terheltet érintően: 135-146. oldal) egyes ténymegállapításait, és rögzítette a szerinte „valós” - a jogerős ítéletben megállapítottakkal éppen ellentétes tényeket tartalmazó - tényállást.

III.

- [25] A Legfőbb Ügyészség a BF.1632/2016. számú átiratában az indítványt nem tartotta alaposnak, és a támadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.
- [26] Indokául azt az álláspontot fejtette ki, hogy az egységes szerkezetbe foglalt ügyészi vád a bizonyítékok adta lehetőségek között megfelelően tartalmazza a felbujtást eredményező magatartás tanúsításának időpontját, körülményeit és helyét is; így rögzíti, hogy a XXX. rendű terheltben 2003. szeptember-október hónapjában fogalmazódott meg S. L. I. megölésének ötlete, majd ennek kivitelezésével bízta meg - adóssága fejében - a XXIII. rendű terheltet, és közölte vele a sértett releváns személyi körülményeit is. A C. Kft. sérelmére elkövetett cselekmény kapcsán is tartalmazza a vád, hogy a rábírás 2004. júniusára tehető; az, hogy a rábírás földrajzi helye a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem vált ismertté, a vád törvényességét nem érinti. A W. Kft. sérelmére elkövetett cselekmény tekintetében - az események időbeli sorrendjéből adódik, hogy 2004. november-december táján, de közelebbről meg nem határozható időpontban bírta rá a XXX. rendű terhelt a XXIII. rendű terheltet azzal, hogy a 2004. december 13-i első szállítást megelőzően tegyen kárt a sértett kamionjaiban.
- [27] Ezért az ügyészi álláspont szerint a vád tárgyává tett cselekmények - a bizonyítékok terjedelmétől és tartalmától függően - kellően körülírtak. A védelem jogát nem korlátozza a törvényesen elrendelt kényszerintézkedés, és a védő a felülvizsgálatban nem sérelmezheti sem azt, hogy a terheltnek csak

a bizonyítási eljárás lezárását követően volt módja bizonyítékok beszerzésére, és azt sem, hogy az ezekre vonatkozó bizonyítási indítványait a másodfokú bíróság nem teljesítette.

- [28] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint az indítvány az indokolási kötelezettség megsértése címén valójában a jogerős ítéletben megállapított tényállást támadja. A felülvizsgálati eljárásban a törvény nem ad lehetőséget a tényállás megalapozottságának kérdésessé tételére, az egyes bizonyítékok bírói mérlegelésének helytelenítésére. Ezért nem képezheti felülvizsgálat tárgyát az iratellenesség, a bizonyítékok közötti ellentmondások, a terhelti szavahihetőség, de bizonyítási indítványok elutasítása, bizonyítékok értékelésének mikéntje vagy az értékelés elmaradása sem.
- [29] A jogerős ítéletben kiszabott büntetés kapcsán pedig az indítvány - anyagi jogszabálysértésre való hivatkozás nélkül - kizárólag annak mértékét kifogásolta; azonban a büntetés kiszabása során a bíróság részére mérlegelést biztosító rendelkezések alkalmazása felülvizsgálat tárgya nem lehet.
- [30] A Legfőbb Ügyészség átiratára a védő írásban tett észrevételt. Ebben hangsúlyozta, hogy indítványának alapja a Be. 373. § (1) bekezdés I. pont c) alpontjában és III. pont a) alpontjában meghatározott eljárási szabálysértés; az indítványban a tényállás egyes elemeinek elemzése kizárólag azt a célt szolgálta, hogy a vád kötelező tartalmi elemeinek hiányára és az indokolási kötelezettség megsértése egyes elemeire rámutasson. Fenntartotta, hogy a rábírás helyét egyik tényállási pont tekintetében sem tartalmazza a kiegészített vád sem. A III/1-2. tényállási pontokban megjelölt tág időszakok kizárják az érdemi védekezést, a III/3. tényállási pontban pedig egyáltalán nem szerepel még hozzávetőleges időbeli megjelölés sem; az elkövetés körülményeiként pedig csupán a XXX. rendű terhelt legális gazdasági tevékenységéből eredő konkurenciaharc került leírásra. Ebből következően kizárólag ez utóbbira vonatkozhatott a XXX. rendű terhelt védekezése, és a bíróság által felvett bizonyítás is.
- [31] A védő álláspontja szerint a Be. 423. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés nem eredményezi azt, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítélet rendelkezéseinek ellenőrizhetőségét nem kellene biztosítani. Nem derül ki az ítéletből, hogy mi az a térben és időben behatárolt konkrét cselekvőség, ami a XXX. rendű terhelt bűnösségét megalapozza, és a felbujtás megállapítására milyen értékelő tevékenység eredményeként, milyen tények alapján került sor, és miért hagyhatók figyelmen kívül az indítványban megjelölt körülmények. Megismételte, hogy a másodfokú eljárásban megjelölt új bizonyítékok hitele kizárólag bizonyítás felvételével, a már korábban értékelt bizonyítékokkal való teljeskörű egybevetése után lett volna megítélhető; emellett az indokolás tartalmával kapcsolatos kifogásait további hiányosságok, következtetlenségek, illetve ténybeli tévedés megjelölésével is kiegészítette. Kérte, hogy a Kúria az indítvány érdemi, részleteiben való vizsgálatát a Be. 4. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel végezze el.

IV.

- [32] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata szerint tanácsulésen bírálta el.
- [33] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [34] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, ami a jogerős ítélettel szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja. E jogorvoslati mód kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdés a)-g) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető. A felülvizsgálat további - megkerülhetetlen - korlátja, hogy a felülvizsgálati indítvány elbírálása során a jogerős ítéletben megállapított tényállás az irányadó, ami az indítvánnyal nem támadható [Be. 423. § (1) bekezdés].
- [35] A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján valóban felülvizsgálati ok, ha bíróság törvényes vád hiányában járt el [Be. 373. § (1) bekezdés I. pont c) alpont], avagy a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett

- eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan [Be. 373. § (1) bekezdés III. pont a) alpont].
- [36] Részben eltérőek azonban az említett eljárási szabálysértések jogkövetkezményei. Bár mindkettő kötelezően a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését vonja maga után, azonban ehhez továbbmenően a törvényes vád hiánya esetén az eljárás megszüntetése, az indokolási kötelezettség teljes megszegése esetén pedig az eljárási bíróság új eljárás lefolytatására való utasítása párosul. Az indítvány nem tett különbséget az elérni kívánt eltérő jogkövetkezmények között; azonban mivel törvényes vád hiányában bírósági eljárás nem folyhat [ugyanakkor újabb vádemelésnek helye lehet - 1/2007. BK vélemény II/4/c) pontja], ezért a Kúria elsőként az indítvány erre vonatkozó hivatkozásait vizsgálta.
- [37] A Be. 2. § (2) bekezdése szerint törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi. Az indítvány a törvényes vád fenti ismérvei közül kizárólag a vád tárgyává tett cselekmény pontosan körülírtságát vitatta. Az 1/2007. BK vélemény I/1/b) pontja szerint a vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádló indítványában ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket: az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósításának helyét és idejét, stb. Jelen ügyben a XXX. rendű terhelttel szembeni ügyészi vád e követelményeknek - a következők szerint - mindenben megfelel.
- [38] A vád törvényessége tisztán eljárásjogi követelmény, ami azonban anyagi jogi érdekekben - az adott bűncselekmény miatti büntetőjogi igény érvényesítésében - nyeri el érvényét. A felbujtói magatartás büntethetősége a tettesi alapcselekmény meglétének anyagi jogi függvénye. Következésképp a felbujtói magatartás miatti törvényes vád kritériuma a tettesi alapcselekmény konkrétsága, összhangban azzal, hogy a felbujtó büntethető (ismert) tettes hiányában, de tettesi alapcselekmény megléte esetén büntethető, és ennek eljárásjogi feltétele az alapcselekménynek a vádban való, konkrét időbeli és helybeli meghatározottsága.
- [39] Az ügyészi vád ennek mindenben eleget tesz, hiszen a vád mind a XXX. rendű terhelt felbujtására elkövetett ölési cselekmény, mind a két rongálási cselekmény elkövetési magatartását, földrajzi helyét és időpontját is teljes pontossággal tartalmazza. Az indítvány nem is ezt, hanem az önmagában vett felbujtói magatartás pontos körülírtságának, időbeli és helybeli konkretizáltságának hiányát sérelmezte. A felbujtó azonban - mint részes - törvényi tényállási elemet soha nem valósíthat meg; következésképp tényállási elem vádbeli leírása az ő magatartása kapcsán, a vád törvényességének kritériumaként fogalmilag nem várható el.
- [40] A felbujtóval (részessel) szemben emelt vád tehát akkor törvényes (és biztosítja egyben maradéktalanul a terheltnek is az ellene való védekezés lehetőségét), ha tartalmazza, hogy a felbujtó (részes) pontosan milyen konkrét - időben és pontosan megjelölt - bűncselekményt megvalósító tettesi magatartáshoz, és milyen cselekvősséggel kapcsolódott. A korábbi Btk. 21. § (1) bekezdése szerint felbujtó, aki más bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír. A vád pontosan rögzíti, hogy a XXX. rendű terhelt - milyen okokból és milyen módon - az S. L. I. sérelmére 2003. december 1. napján 8 óra 40 perc körüli időben, a lakása előtti utcaszakaszon elkövetett emberölési kísérlet, és a C. Kft. sérelmére 2004. június 28-án este 8 óra után, valamint a W. Kft. sérelmére 2004. december 12-én 21 óra 50 perc körül, az említett cégek telephelyein megvalósított rongálások megszervezésére bírta rá a XXIII. rendű terheltet.
- [41] Ekként nem akadályozza a felbujtó büntetőjogi felelősségre vonásának az, hogy a pusztán verbalitásból megvalósult felbujtás pontos földrajzi helyére nem derült fény, időbeli megvalósulására pedig csak meghatározott keretek között, és ezért a vád csak azt tartalmazza, tartalmazhatja, hogy a XXX. rendű terhelt az abban leírt rábíró magatartását az ölési cselekményre vonatkozóan 2003. szeptember-október környékén, a rongálás vétsége tekintetében 2004. júniusában, a rongálás büntetése esetében pedig - a leírt események kronológiai sorrendjéből adódóan - a 2004. november 26. és 2004. december 12. napja közötti időszakban fejtette ki. Még tettes esetében is lehet a vád törvényes

akkor is, ha az elkövetés helyét nem, vagy nem kellő pontossággal tartalmazza (BH 2016.235.); a felbujtóval szemben emelt vád pedig ilyen tartalommal - a kifejtettek szerint - maradéktalanul törvényes.

- [42] Az indítvány ezzel összefüggésben kifogásolta a vád egyes, általa állított ténybeli tévedéseit, a terhelt előzetes letartóztatásának a védekezési lehetőségeit korlátozó voltát, és már itt is sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság ennek ellenére nem vizsgálta meg érdemben az általa szabadulását követően összegyűjtött, és a másodfokú eljárásban bejelentett bizonyítékait. A vád törvényessége szempontjából azonban annak megalapozottsága - bizonyíthatósága - közömbös, az a büntetőper érdemi kérdése (EBH 2015.B.10.III., EBH 2014.B.17., EBD 2012.B.31., BH 2012.86.II.). A törvényesen elrendelt és foganatosított előzetes letartóztatás pedig önmagában fogalmilag nem jelenthet egyúttal a terhelt védekezési jogának csorbításában megnyilvánuló törvénysértést is [egyébként éppen ennek kiküszöbölése érdekében teszi kötelezővé a Be. 46. § b) pontja pusztán a fogvatartás tényére tekintettel a védő kötelező eljárási részvételét]. A bizonyítási indítványok teljesítése a tényállás megalapozottságával függ össze, és ekként szintén nem lehet felülvizsgálat tárgya, mint ahogy az ügyek egyesítése vagy azok elmaradása sem (BH 2016.74.). Mindazonáltal nyilvánvaló az is, hogy az első- és a másodfokú bíróság eljárásával szemben felhozott kifogások nem állhatnak - már csak időbeli okokból sem - semmiféle összefüggésben az indítvány e részében egyébként kifogásolt és felülvizsgálati okként megjelölt eljárási szabálysértéssel (a törvényes vád hiányával), de - a fent írtak szerint - más felülvizsgálati okot sem alapoznak meg.
- [43] Az indítványnak az indokolási kötelezettség megsértésére való hivatkozását illetően a Kúria előrebocsátja, hogy ezt a felülvizsgálati okot a 2006. évi LI. számú törvény emelte be az ügynevezett feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések közé. Ez az eljárási szabálysértés - és egyúttal felülvizsgálati ok - azonban nem bármiféle indokolási hiányosság esetén, hanem csak akkor valósul meg, ha az indokolási kötelezettség nem teljesítése egyúttal felülbírálatra is alkalmatlanná teszi az ítéletet.
- [44] Az indokolási kötelezettség megsértése nem az indokolás bármely elemének hiányát, hibáját jelenti, hanem annál szűkebb terjedelmű. Az apróbb, kisebb jelentőségű indokolási hiányosságok relatív eljárási szabálysértésként felülvizsgálat alapjai nem lehetnek. A törvény ugyanis csak a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása tekintetében elmulasztott indokoláshoz fűzi a hatályon kívül helyezést következményét (BH 2012.32.).
- [45] Az indokolási kötelezettség megsértése tehát akkor eredményez felülvizsgálatot is megalapozó eljárási szabálysértést, ha a támadott határozat indokolása tény- vagy jogkérdés kapcsán olyan mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, mire alapozta a bíróság a döntését (BH 2010.117.). Az indokolási kötelezettség feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező megsértése nem állapítható meg, ha az ügydöntő határozatból kitűnik az eljárási bíróság tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, továbbá az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspontját a bűnösséggel, a minősítéssel, a büntetéssel kapcsolatban mire alapozta. A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége, az értékelés eredménye azonban kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén, az tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának a felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadása (BH 2013.10.I.).
- [46] Az indítvány ez utóbbi iránymutatást idézte is, azonban az indokolási kötelezettség megsértése címén valójában kizárólag a bizonyítékok bírói mérlegelésének módját, tartalmát és eredményét támadta. Az indokolási kötelezettség felülbírálatra alkalmatlanságot eredményező megsértését azonban határozottan el kell különíteni az ítélet ténybeli megalapozottságától vagy megalapozatlanságától, és ez utóbbit eredményező bizonyítékértékelési hibáktól. Az indokolási kötelezettség akkor teljesül, ha az ügydöntő határozat tartalmazza a határozatok indokolásának törvényben felsorolt kellékeit, és azok alapján pontosan nyomon követhető a bíróság tényleges

értékelő tevékenysége. Megállapítható, hogy az érdemi döntés szempontjából jelentős, mely bizonyítékot a bíróság miért vetett el vagy miért fogadott el. Az értékelő tevékenység eredménye, annak érdemi helyessége vagy helytelensége, teljessége és szempontjai azonban már nem az indokolási kötelezettség teljesítésének a kérdése, hanem az ítélet megalapozottságát érintő kérdés, ami az előzőekben kifejtettek szerint a felülvizsgálati eljárásban vitássá nem tehető.

- [47] Az ismertetett követelményeknek az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása mindenben megfelel. Az ítéletből világosan nyomon követhető a mérlegelési tevékenység folyamata.
- [48] A védő az indokolási kötelezettség feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező megsértése címén kerülő úton a bizonyítékok értékelésének az eredményét, az értékelés tartalmi-logikai összefüggéseit, ezen keresztül pedig az ítéleti tényállást támadta. Ez a kerülő út pedig nem törvényes kerülő út, mert a Be. 423. § (1) bekezdésében írt tényállás-támadási tilalommal ellentétes; e rendelkezés - a védő álláspontjával szemben - kifejezetten kizárja, hogy a Kúria a felülvizsgálat során az indokolás tartalmi helyességét vizsgálja, ellenőrizze.
- [49] Ezért, amikor a védő indítványában - ugyan annak érdemi részétől formailag elkülönítve, mellékletként - de pontonként szembeállította a jogerős ítéletben megállapított tényállást az azzal éppen ellentétes, az indítvány szerint „valós” tényállással, valójában szó szerint is rögzítette az eltérő tényállás megállapítása iránti igényét. Az indítványban pedig ezt megelőzően a bizonyítékok mérlegelésének azon módját mutatta be, ami e tényállás megállapításához vezethet, és - az indokolási kötelezettség megsértésének címén - az ettől eltérő mérlegelést és indokolást kérte számon az eljáró bíróságokon. Ez azonban semmiféle összefüggést nem mutat az indítvány alapjaként megjelölt feltétlen eljárási szabálysértéssel. A felülvizsgálat során „a bizonyítékok teljes körű értékelésének és egybevetésének hiánya folytán keletkező téves tényállás” és „a személyi és tárgyi bizonyítékokkal alátámasztott, valós” történeti tényállás nem különül el, és nem is értelmezhető; a Be. 423. § (1) bekezdése értelmében kizárólag a jogerős ítéletben megállapított tényállás irányadó, ami semmilyen módon kérdésessé nem tehető.
- [50] Felülvizsgálatban tehát csak az indokolás (teljes) hiánya, nem pedig annak tartalma sérelmezhető. Az indokolás teljes hiánya esetén fogalmilag kizárt annak egyes érveit vitatni, kétségbe vonni, azokkal szemben ellenérveket felsorakoztatni, mint ahogy azt az indítvány jelen esetben teszi. Szembetűnő ez az indítványnak a másodfokú bíróság eljárásával szembeni érvelésében is; itt a védő a bizonyítás felvételének elmulasztását sérelmezi, és az indokolás hiányát a fel nem vett további bizonyítás, valamint a korábbi, az elsőfokú eljárásban felvett bizonyítás összevetésének hiányában jelöli meg. Az indokolás „hiánya” azonban az indokolás nem-létezése; ehhez képest, amikor a védő erre hivatkozással a bizonyítékok nem teljeskörű egybevetését, és nem valamennyi általa felvetett szempontra tekintettel való értékelését sérelmezi, továbbá részletesen kifejti a bizonyítékok mérlegelése általa helyesnek tartott módját, akkor értelemszerűen nem az indokolás hiányát állítja, hanem annak tartalmát támadja. Az indítványban többször is sérelmezett felderítetlenség és iratellenesség valójában egyaránt megalapozatlansági okot képeznek [Be. 351. § (2) bekezdés a) és c) pont]; a megalapozatlanság pedig a felülvizsgálati eljárásban nem támadható tényálláshoz kapcsolódó, a törvény egyértelmű szabályozása szerint kifejezetten csak a másodfokú - valamint a Be. 385. §-ára tekintettel az esetleges harmadfokú - eljáráshoz kötődő jogintézmény. Ezért az indítvány tartalmilag megalapozatlanságot sérelmező, s így kizárólag a bírói mérlegelést, és ezen keresztül a jogerős ítéletben megállapított tényállást támadó érveinek jellegén és irányán nem változtat, hogy azokhoz a védő rendre hozzáfűzte: a bíróság az indítványban általa (a bizonyítékok értékelésével kapcsolatban) kifejtettekkel ellentétes álláspontját nem indokolta meg.
- [51] Hasonlóképp összeegyeztethetetlen a felülvizsgálati eljárással a Be. 4. § (2) bekezdésében írtak érvényesülésének felülvizsgálata, illetve e rendelkezés érvényesítése a felülvizsgálati eljárásban.
- [52] Az indítvány másodlagosan a XXX. rendű terhelten szemben a jogerős ítéletben kiszabott büntetés mértékét támadta. A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjának az indítványban megjelölt második fordulata szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság jogerős ítéletében a büntetőjog más

szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabott ki. A törvény idézett rendelkezése tehát nem hagy kétséget afelől, miszerint felülvizsgálatban a jogerős ítéletben kiszabott büntetés nem önmagában, hanem feltételhez kötötten vizsgálható; a Be. 416. § (1) bekezdés b) pont második fordulata alapján akkor, ha a büntetés törvénysértő volta a büntető anyagi jog más (a törvényhely első fordulatával összevetve: a bűncselekmény Btk. szerinti minősítésén kívül eső) szabályának megsértésére vezethető vissza. Következésképp téves minősítés vagy más anyagi jogszabálysértés hiányában a kiszabott büntetés neme és mértéke (valamint végrehajtásának felfüggesztése vagy fel nem függesztése) felülvizsgálat tárgya nem lehet.

- [53] Jelen ügyben téves minősítést az indítvány sem állított; megsértett anyagi jogszabályként pedig a korábbi Btk. 83. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [54] Felülvizsgálatnak azonban csak abban a körben és annyiban van helye, amennyiben nem a bíró belátására (mérlegelésére) bízott az indítvány szerint megsértett szabály tartalma, a büntetés pedig önmagában csak akkor lehet a felülvizsgálatot megalapozóan törvénysértő, ha a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik. Nem kétséges, hogy a korábbi Btk. 83. §-a - ami annak a jogerős ítéletben alkalmazott, az elkövetéskor hatályos szövege szerint kizárólag a büntetéskiszabás elveit szabályozta, és az ún. „középmértékes” szabályt sem tartalmazta - a bíró mérlegelésére bízott szabály. Ezért az, hogy a bíróság a büntetéskiszabás során a korábbi Btk. 37. és 83. §-ának előírásait, a súlyosító és enyhítő körülményeket, illetve az 56/2007. BK véleményt miként vette figyelembe, felülvizsgálat tárgyát nem képezheti (BH 2016.264.II., BH 2012.239., EBH 2011.2387.II., BH 2005.337.III.). A jelen ügyben a XXX. rendű terhelttel szemben kiszabott 15 évi szabadságvesztés önmagában törvénysértő volta pedig fel sem merülhet, hiszen - ahogy arra az indítvány is helyesen utalt - a terhelt terhére rótt bűncselekmények miatt öttől húsz évig terjedő, avagy életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását teszi lehetővé a törvény.
- [55] Ekként a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és miután egyéb, a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból vizsgálandó eljárási szabálysértést nem észlelt, a megtámadott határozatokat a XXX. rendű terhelt tekintetében a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

V.

- [56] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdés b) pontja zárja ki.
- [57] A Be. 418. § (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdés e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. § (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2017. április 19.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Kónya István s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

BÉ